



Šifra kandidata:
A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center



SPOMLADANSKI IZPITNI ROK
TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

ZGODOVINA TÖRTÉNELEM

Izpitna pola 1
1. feladatlap

Obča zgodovina / Egyetemes történelem

Ponedeljek, 9. junij 2025 / 90 minut
2025. június 9., hétfő / 90 perc

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Izpitni poli je priložena barvna priloga.*

*Engedélyezett segédeszközök: a jelölt töltőtollat vagy golyóstollat hoz magával.
A feladatlap egy Színes mellékletet is tartalmaz.*

SPLOŠNA MATURA
ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

Navodila kandidatu so na naslednji strani.
A jelöltnak szóló útmutató a következő oldalon olvasható.

*Ta pola ima 24 strani (1–24), od tega 4 prazne. Barvna priloga ima 4 strani (25–28).
A feladatlap 24 oldalas (1–24), ebből 4 üres. A Színes melléklet terjedelme 4 oldal (25–28).*



NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na prvi strani).

Izpitna pola vsebuje 25 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**.

Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

ÚTMUTATÓ A JELÖLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be kódszámát a feladatlap első oldalának jobb felső sarkában levő keretbe!

A feladatlap 25 feladatot tartalmaz. Összesen 60 pont érhető el. A feladatlapban a feladatok mellett feltüntettük az elérhető pontszámot is.

Válaszait tollal vagy golyóstollal írja a feladatlap erre kijelölt helyére, **a kereten belülre!** Olvashatóan írjon! Ha tévedett, a leírtat húzza át, majd válaszát írja le újra! Az olvashatatlan megoldásokat és a nem egyértelmű javításokat 0 ponttal értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk!



Prazna stran

Üres oldal

OBRNITE LIST.
LAPOZZON!



Razvoj demokracije

A demokrácia fejlődése

1. Leta 1914 se je začela prva svetovna vojna. Pri reševanju si pomagajte s sliko 6 v barvni prilogi.
1914-ben elkezdődött az első világháború. A megoldáskeresésben legyen segítségül a Színes melléklet 6. sz. képe.

Obkrožite črke pred tremi pravilnimi trditvami.

Karikázza be a három helyes állítás előtti betűjelet!

- A Tabor centralnih sil so sestavljale Nemčija, Avstro-Ogrska, Grčija in Bolgarija.
A központi hatalmak táborát Németország, az Osztrák–Magyar Monarchia, Görögország és Bulgária képezték.
- B Pričakovanja, da bo vojna kratka, so bila strnjena v izrek »do velike noči bomo doma«.
Azt az elvárást, hogy a háború rövid lesz, a »húsvétra otthon leszünk« mondatban foglalták össze.
- C Italija je leta 1915 prestopila v tabor antantnih sil.
Olaszország 1915-ben átlépett az antant oldalára.
- D Španija, Nizozemska in Albanija niso vstopile v prvo svetovno vojno.
Spanyolország, Hollandia és Albánia nem léptek be az első világháborúba.
- E Švedska je bila edina skandinavska država, ki se ni vojskovala v prvi svetovni vojni.
Svédország volt az egyedüli skandináv állam, amely nem vett részt az első világháborúban.
- F Carska Rusija je bila v prvi svetovni vojni zaveznica Kraljevine Črne gore.
Az első világháborúban a cári Oroszország volt a Montenegró Királyság szövetségese.

(3 točke/pont)

2. Leta 1917 so v prvo svetovno vojno vstopile Združene države Amerike.

1917-ben az Egyesült Államok belépett az első világháborúba.

- 2.1. Opišite en vzrok za vstop ZDA v prvo svetovno vojno.

Írja le az egyik okot, amiért az Egyesült Államok belépett az első világháborúba!

- 2.2. Pojasnite, kaj je vstop ZDA v vojno pomenil za antantne sile.

Magyarázza el, mit jelentett az antant hatalmak számára az Egyesült Államok belépése a háborúba!

(2 točki/pont)



3. Po prvi svetovni vojni so bile sklenjene mirovne pogodbe s poraženimi državami.

Az első világháború után békeszerződéseket kötöttek a legyőzött országokkal.

Povežite države s kraji, kjer so bile sklenjene mirovne pogodbe z njimi, tako da na črto v levem stolpcu vpišete ustrezno črko iz desnega stolpca.

Párosítsa az országokat azokkal a helyekkel, ahol megkötötték velük a békeszerződéseket! Írja a megfelelő betűjelet a jobb oldali oszlopból a megfelelő vonalra a bal oldali oszlopban!

_____ Avstrija / Ausztria	A Sevres
_____ Turčija / Törökország	B Saint Germain
_____ Nemčija / Németország	C Trianon
_____ Madžarska / Magyarország	D Versailles

(2 točki/pont)

4. S prvo svetovno vojno se je spremenila tradicionalna vloga žensk v družbi.

Az első világháborúval megváltozott a nők hagyományos szerepe a társadalomban.

Opišite dve spremembi v prid enakopravnosti žensk, ki ju je prinesla prva svetovna vojna.

Ismertesse az első világháború által a nők egyenjogúsága érdekében előidézett két változást!



Slika 1 / 1. sz. kép

(Vir: [https://en.wikipedia.org/wiki/Suffragette#/media/File:Annie_Kenney_and_Christabel_Pankhurst_\(cropped\).jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Suffragette#/media/File:Annie_Kenney_and_Christabel_Pankhurst_(cropped).jpg). Pridobljeno: 5. 3. 2023.)

(1 točka/pont)



5. Prva svetovna vojna je Rusijo pripeljala na rob propada. Februarja 1917 je bil car odstavljen in vzpostavljena je bila začasna vlada.

Az első világháború Oroszországot az összeomlás szélére sodorta. 1917 februárjában a cárt leváltották, és ideiglenes kormányt hoztak létre.

Vsekakor je revolucija trajala že osem mesecev, a pokazati je bilo mogoče bore malo. Medtem so začeli vojaki reševati vprašanje miru s tem, da so preprosto uhajali domov, kmetje so požigali graščine in prevzemali veleposestva, delavci so sabotirali in stavkali. [...] Politika začasne vlade je nihala med neučinkovitimi reformami in strogimi prisilnimi ukrepi. [...] Ljudstvo je [...] prehajalo k boljševikom, ki so se zavzemali za mir, zemljo in delavsko kontrolo nad industrijo in za vlado delavskega razreda.

(Vir: Reed, J., 1951: Deset dni, ki so pretresli svet, str. 14. Cankarjeva založba. Ljubljana)

- 5.1. Zakaj je bilo ljudstvo nezadovoljno z začasno vlado?

Miért voltak elégedetlenek az emberek az ideiglenes kormánnyal?

- 5.2. Navedite tri načine, kako je ljudstvo izražalo svoje nezadovoljstvo.

Milyen módon fejezték ki az emberek elégedetlenségüket? Nevezze meg ennek három formáját!

- 5.3. Navedite tri obljube boljševikov.

Nevezze meg a bolsevikok három ígését!

(3 točke/pont)

6. Po prvi svetovni vojni je revolucionarno vrenje zajelo tudi druge evropske države.

Az első világháború után a forradalmi hullám más európai országokat is elért.

Vseeno pa je nemška revolucija leta 1918 potrdila upe ruskih boljševikov, še sploh zato, ker je bila [...] tega leta dejansko proglašena kratkotrajna socialistična republika, spomladi 1919, po umoru njenih voditeljev, pa je bila v Münchnu [...] za kratek čas ustanovljena sovjetska republika. To se je prekrivalo z drugim in resnejšim poskusom prenosa boljševizma na Zahod, namreč z madžarsko sovjetsko republiko med marcem in julijem 1919.

(Vir: Hobsbawm, E., 2000: Čas skrajnosti. Svetovna zgodovina 1914–1991, str. 64–65. ZPS. Ljubljana)



- 6.1. V katerih dveh državah je bilo po prvi svetovni vojni revolucionarno vrenje najmočnejše?
Melyik két országban volt a legerősebb forradalmi hullám az első világháború után?

- 6.2. Opišite, kako sta se končali revolucionarni gibanji v teh dveh državah.
Írja le, hogyan végződtek a forradalmi mozgalmak ebben a két országban!

(2 točki/pont)

7. V obdobju med obema vojnama so diktature izpodrinile demokracijo. Pri reševanju si pomagajte z besedilom in s sliko 7 v barvni prilogi.

A két háború közötti időszakban a diktatúrák kiszorították a demokráciát. A megoldáskeresésben legyen segítségül az alábbi szöveg, valamint a Színes melléklet 7. sz. képe.

Leta 1918 je bila demokracija zmagoslavna, dvajset let pozneje pa je tako rekoč izumrla. Morda je bilo neizogibno, da je propadla v času politične krize in gospodarskega nemira. [...] V začetku tridesetih let so prevladovali znaki, da se večina Evropejcev ni pripravljena boriti zanjo; obstajale so dinamične nedemokratske alternative, ki so ustrezale izzivom modernosti. Evropa je odkrila druge, avtoritarne oblike političnega reda, ki niso bile tuje njenim tradicijam in ki niso bile nič manj učinkovite pri urejanju družbe, industrije in tehnologije.

(Vir: Mazower, M., 2002: Temna celina. Dvajseto stoletje v Evropi, str. 17. Mladinska knjiga. Ljubljana)

- 7.1. Navedite dve evropski državi, ki sta nastali po prvi svetovni vojni in ohranili demokratično ureditev do druge svetovne vojne.

Nevezzen meg két európai országot, amelyek az első világháború után jöttek létre, és a második világháborúig megtartották a demokratikus államformát!

- 7.2. Pojasnite, zakaj so diktature izpodrinile demokratične sisteme.

Magyarázza el, miért szorították ki a diktatúrák a demokratikus rendszereket!

- 7.3. Pojasnite bistveno razliko med totalitarno in avtoritarno diktaturo.

Magyarázza el a totalitárius és az autoriter diktatúra közötti alapvető különbséget!

(3 točke/pont)



8. Leta 1933 je v Nemčiji oblast prevzela nacistična stranka z Adolfom Hitlerjem na čelu. Pri reševanju si pomagajte s sliko 8 v barvni prilogi.

1933-ban az Adolf Hitler által vezetett náci párt átvette a hatalmat Németországban. A megoldáskeresésben legyen segítségül a Színes melléklet 8. sz. képe.

- 8.1. Opišite, kako se je Hitler polastil popolne oblasti.

Írja le, hogyan ragadta meg Hitler a teljes hatalmat!

- 8.2. Navedite dve ozemeljski širitvi Nemčije pred drugo svetovno vojno.

Nevezze meg Németország két területi terjeszkedését a második világháború előtt!

(2 točki/pont)

9. Nacistična ideologija je moškim in ženskam odredila različni družbeni vlogi.

A náci ideológia különböző társadalmi szerepet rendelt el a férfiak és a nők részére.

Pojasnite nacistični pogled na družbeno vlogo moških in žensk.

Magyarázza el a náci nézetet a férfiak és nők társadalmi szerepéről!



Slika 2 / 2. sz. kép

(1 točka/pont)

(Vir: <https://research.calvin.edu/german-propaganda-archive/images/fw/fw6-20.jpg>. Pridobljeno: 5. 3. 2023.)



M 2 5 1 5 1 1 5 1 M 0 9

10. Totalitarni režimi izvajajo strog nadzor nad ljudmi in vzgajajo mladino v duhu svoje ideologije.
A totalitárius rendszerek szigorú ellenőrzést gyakorolnak az emberek felett, és ideológiájuk szellemében nevelik a fiatalokat.

Povežite organizacije v Italiji, Nemčiji in Sovjetski zvezi z njihovo dejavnostjo tako, da na črto v levem stolpcu vpišete ustrezno črko iz desnega stolpca.

Párosítsa az olaszországi, németországi és szovjet szervezeteket tevékenységükkel úgy, hogy a jobb oldali oszlop betűjelét a bal oldali oszlop vonalára írja!

_____ Hitler Jugend / <i>Hitlerjugend</i>	
_____ Opera Nazionale Balilla <i>Opera nazionale Balilla</i>	A mladinska organizacija / <i>ifjúsági szervezet</i>
_____ Gestapo / <i>Gestapo</i>	B tajna policija / <i>titkosrendőrség</i>
_____ OVRA / <i>OVRA</i>	
_____ Komsomol / <i>Komszomol</i>	
_____ NKVD / <i>NKVD (Belügyi Népbizottság)</i>	

(3 točke/pont)



11. Španska državljanska vojna v letih 1936–1939 je bila posledica globokih družbenih nasprotij. Edvard Kocbek je razmere v Španiji v prvih desetletjih 20. stoletja opisal z naslednjimi besedami:

Az 1936–1939-es spanyol polgárháború mély társadalmi ellentmondások eredménye volt. Edvard Kocbek a következő szavakkal írta le a spanyolországi helyzetet a 20. század első évtizedeiben:

Prvi vzrok tiči v nemogočem gospodarskem položaju španskega ljudstva, predvsem v nerešenem agrarnem vprašanju. [...] Zelo majhna plast plemičev, industrijalcev in bogatih meščanov vlada neomejeno s svojim kapitalom ter živi v bogastvu in razkošju, velika večina pa v nevrednih, včasih celo v živalskih razmerah. Zato je razumljivo, da razlika med obema svetovoma ni le gospodarska. V Španiji obstaja močno razredno sovraštvo, veliko družbeno nasprotje, kakor ga ni več zlepa najti.

(Vir: Kocbek, E.: Premišljevanje o Španiji. Dom in svet, 1937/38, št. 1–2, str. 92–93)

- 11.1. Opišite družbene razmere v Španiji v prvih desetletjih 20. stoletja.

Ismeresse Spanyolország társadalmi helyzetét a 20. század első évtizedeiben!

- 11.2. Navedite oba nasprotna tabora v španski državljanski vojni.

Nevezze meg a spanyol polgárháború mindkét ellentétes táborát!

- 11.3. Pojasnite, kako so se na špansko državljansko vojno odzvale evropske velesile.

Magyarázza el, hogyan reagáltak az európai nagyhatalmak a spanyol polgárháborúra!

(3 točke/pont)

**Sodelovanje in konflikti v 20. stoletju****Együttműködés és konfliktusok a 20. században**

12. Z nemškim napadom na Poljsko 1. septembra 1939 se je začela druga svetovna vojna.

A Lengyelország elleni német támadással 1939. szeptember 1-jén megkezdődött a második világháború.

Obkrožite črke pred tremi pravilnimi trditvami.

Karikázza be a három helyes állítás előtti betűjelet!

- A Sovjetska zveza je po zasedbi Poljske napadla Finsko in zatem zasedla še pribaltske države.
Lengyelország megszállása után a Szovjetunió megszállta Finnországot, majd elfoglalta a balti államokat.
- B Francija in Velika Britanija sta bili dobro pripravljeni na vojno z Nemčijo.
Franciaország és Nagy-Britannia jól felkészült a Németországgal való háborúra.
- C Na Poljskem se je razmahnilo najmočnejše odporniško gibanje v Evropi.
Lengyelországban terjedt ki Európa legerősebb ellenállási mozgalma.
- D ZDA so vstopile v vojno po japonskem napadu na Pearl Harbour decembra 1941.
Az Egyesült Államok a Pearl Harbor elleni 1941. decemberi japán támadás után lépett be a háborúba.
- E Do preobrata v vojni je prišlo po nemškem porazu pri Moskvi marca 1943.
A háború fordulópontja az 1943 márciusában Moszkvában elszenvedett német vereség után következett be.
- F Veliki trije so se prvič srečali na konferenci v Teheranu konec leta 1943.
A »három nagy« először egy teheráni konferencián találkozott 1943 végén.

(3 točke/pont)



13. Na konferenci v Potsdamu poleti 1945 so voditelji Sovjetske zveze, ZDA in Velike Britanije sprejeli sklep o denacifikaciji Nemčije. V potsdamskem sporazumu so med drugim zapisali:

Az 1945 nyarán a potsdami konferencián a Szovjetunió, az Egyesült Államok és Nagy-Britannia vezetői úgy döntöttek, hogy náciatlantják Németországot. A potsdami megállapodás többek között kimondta:

Zapreti in predati sodišču je treba vse vojne zločince in osebe, ki so sodelovale pri načrtovanju ali uresničevanju nacističnih ukrepov. Zapreti je treba vse voditelje nacistične stranke, vplivne privržence nacizma in vodje nacističnih uradov in organizacij ter vse druge osebe, ki so nevarne za zasedbene sile in njihove cilje. Vse člane nacistične stranke, ki so več kot formalno sodelovali v njeni dejavnosti, in vse druge osebe, ki so sovražno razpoložene do zavezniških ciljev, je treba odstraniti iz javnih in poljavnih služb in z odgovornih položajev v pomembnih zasebnih podjetjih.

(Vir: Kronika človeštva, str. 967. Mladinska knjiga. Ljubljana, 1997)

- 13.1. Navedite tri vrste kazni, ki so po vojni doletele vojne zločince in druge sodelavce nacizma.

Nevezzen meg háromféle büntetést, amelyeket a háború után a háborús bűnösökre és a náciizmus más kollaboránsaira róttak ki!

- 13.2. Pojasnite, zakaj je bil za sedež mednarodnega sodišča za vojne zločine izbran Nürnberg.

Magyarázza el, miért Nürnberget választották a háborús bűnöket vizsgáló nemzetközi törvényszék székhelyéül!

(2 točki/pont)

14. Leta 1945 je bila ustanovljena Organizacija združenih narodov.

1945-ben megalakult az Egyesült Nemzetek Szervezete.

Organizacija združenih narodov je bila oblikovana kot kompromis med dvema razmišljanjema pokojnega predsednika Roosevelta. Prvo je bilo idealistično: ustvariti resnični svetovni forum, ki bo spodbujal napredne reforme in ohranjal mir. Drugo je bilo realistično: ustvariti forum, v katerem bodo zmagovite velesile sodelovale in, če bo treba, drugim vsilile svojo voljo. Prvi cilj je bil uresničen skozi Generalno skupščino Združenih narodov [...]. Drugi cilj je utelešen v Varnostnem svetu Združenih narodov s samo petimi stalnimi članicami – Veliko Britanijo, Francijo, Kitajsko, Združenimi državami in Sovjetsko zvezo [...].

(Vir: Westad, O. A., 2021: Povijest Hladnog rata, str. 77. Fraktura. Zagreb)



14.1. Navedite tri naloge Organizacije združenih narodov.

Nevezze meg az Egyesült Nemzetek Szervezetének három feladatát!

14.2. Pojasnite, kaj najbolj ovira učinkovito delovanje Organizacije združenih narodov.

Magyarazza el, mi az Egyesült Nemzetek Szervezetének hatékony működésének legnagyobb akadálya!

(2 točki/pont)



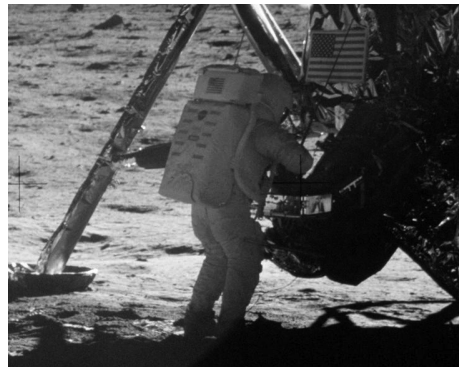
15. Po drugi svetovni vojni se je svet razdelil na dva nasprotna bloka: vzhodni in zahodni. Začela se je hladna vojna. Pri reševanju si pomagajte s sliko 9 v barvni prilogi ter s slikama 3 in 4.

A második világháború után a világot két ellentétes tömbre osztották: keleti és nyugati tömbre. Megkezdődött a hidegháború. A megoldáskeresésben legyen segítségül a Színes melléklet 9. sz. képe, illetve az itt látható 3. és 4. sz. kép.



Slika 3 / 3. sz. kép

(Vir: <https://www.bbc.com/news/science-environment-12380744>. Pridobljeno: 7. 3. 2023.)



Slika 4 / 4. sz. kép

(Vir: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:...\(As11-40-5886\)_\(cropped\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:...(As11-40-5886)_(cropped).jpg). Pridobljeno: 7. 3. 2023.)

Obkrožite črko pred izbranim blokom.

Karikázza be a kiválasztott tömböt jelölő betűjelet!

A VZHODNI BLOK / KELETI TÖMB

B ZAHODNI BLOK / NYUGATI TÖMB

V obliki krajšega besedila navedite državo, ki je bila voditeljica tega bloka, in pet evropskih držav, ki so bile ustanovne članice vojaškega zavezništva tega bloka. Opišite dve značilnosti političnega sistema v državah tega bloka in značilnost njihove gospodarske ureditve ter navedite dosežek voditeljice tega bloka v vesoljski tekmi.

Rövid elméletben jelölje meg azt az országot, amely ennek a tömbnek a vezetője volt, valamint azt az öt európai országot, amelyek alapító tagjai voltak a tömb katonai szövetségének! Ismertesse a tömb országai politikai rendszerének két jellemzőjét és gazdasági berendezkedésük jellemzőit, és sorolja fel a tömb vezetőjének teljesítményét az űrversenyben!



(5 točk/pont)

16. Po Stalinovi smrti se je v vzhodnem bloku začel proces destalinizacije. Leta 1956 je na Madžarskem izbruhnila vstaja, novi madžarski premier pa je napovedal velike spremembe.

Sztálin halála után a keleti tömbben megkezdődött a desztalinizáció folyamata. 1956-ban felkelés tört ki Magyarországon, és az új magyar miniszterelnök jelentős változásokat jelentett be.

Jugoslovanski voditelji so reformne ukrepe vlade Imreja Nagyja sprva spremljali z naklonjenostjo [...], toda upanje, da bo Madžarska ubrala jugoslovansko pot, se je razblinilo v trenutku, ko je Nagy prisluhnil radikalnim zahtevam upornikov in napovedal oblikovanje koalicijske vlade. Madžarski premier je popustil tam, kjer jugoslovanski voditelji niso bili pripravljeni popustiti niti za ped – pri preoblikovanju enostrankarskega v večstrankarski sistem. Tito je zato drugi sovjetski vojaški poseg ocenil kot nujno zlo in ga podprl, ker je bilo zanj pomembneje, da Madžarska ostane socialistična kot pa neodvisna od Sovjetske zveze.

(Vir: Režek, M.: Vroča jesen 1956. Sueška kriza, madžarska vstaja in vloga Jugoslavije. Annales, 2014, št. 4, str. 608)

- 16.1. Navedite dva vzroka za izbruh madžarske vstaje.

Nevezze meg a magyar felkelés kitörésének két okát!

- 16.2. Opišite, kako se je na vstajo odzvala Sovjetska zveza.

Írja le, hogyan reagált a Szovjetunió a felkelésre!

(2 točki/pont)

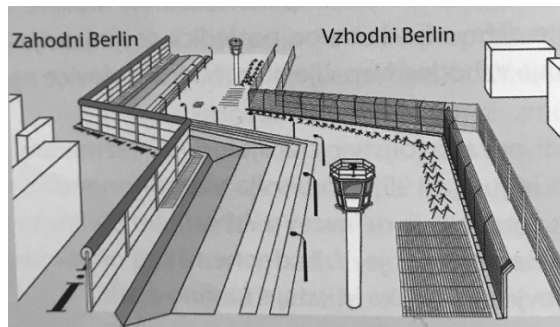


17. Berlin je bil eno največjih kriznih žarišč hladne vojne.

Berlin volt a hidegháború egyik legnagyobb válságócspontja.

Opišite, kako se je končala druga berlinska kriza leta 1961.

Írja le, hogyan ért véget a második berlini válság 1961-ben!



Slika 5 / 5. sz. kép

(Vir: Režek, M., in drugi, 2021: Zgodovina 4, str. 92. Mladinska knjiga. Ljubljana)

(1 točka/pont)

18. Napetosti med ZDA in Sovjetsko zvezo nikoli niso prerasle v neposredni vojaški spopad med velesilama, vsaka zase pa sta se vojaško zapletali v državljanske vojne v tretjih državah.

Az Egyesült Államok és a Szovjetunió közötti feszültségek soha nem eszkalálódtak közvetlen katonai konfrontációvá a két szuperhatalom között, és mindegyikük polgárháborúba keveredett harmadik országokban.

ZDA so takoj začele utrjevati Južni Vietnam v antikomunistično trdnjavo. [...] Zunanji minister ZDA John F. Dulles je namreč prestrašil svet z možno črno prihodnostjo: po Kitajski (1949) in Severnem Vietnamu (1954) naj bi se komunistični blok pod vodstvom Moskve postopoma polastil še nadaljnjih držav v Aziji – padale naj bi druga za drugo kot domine: Južni Vietnam, Laos in Kambodža, nato Tajska, Malezija, Burma, nazadnje Tajvan, Indonezija, Filipini in še Japonska.

(Vir: Kronika 20. stoletja, 1960–1969, str. 102. Mladinska knjiga. Ljubljana, 1998)

Namesto kratke intervencije, ki bi v državo prinesla red, je Brežnjev dobil dolgotrajno in vse strašnejšo vojno. [...] Razmere so se za Sovjete poslabšale v letih 1982 in 1983, ko je Reagan okrepil pomoč afganistanskim islamistom – mudžahidom [...]. Reaganova administracija se je zavedala, da so islamisti sovražno razpoloženi do Združenih držav, nič manj kot do Sovjetske zveze, vendar je sklenila, da jim je kljub temu treba pomagati, ker so imeli ključno vlogo pri izrivanju Sovjetov.

(Vir: Westad, O. A., 2021: Povijest Hladnog rata, str. 506. Fraktura. Zagreb)

Obkrožite črko pred izbrano državo.

Karikázza be a kiválasztott ország előtti betűjelet!

A VIETNAM / VIETNAM

B AFGANISTAN / AFGANISZTÁN

- 18.1. Navedite velesilo, ki se je v času hladne vojne neposredno zapletla v vojno v tej državi.

Nevezzen meg egy szuperhatalmat, amely közvetlenül részt vett az ország háborújában a hidegháború alatt!



18.2. Pojasnite vzrok za njen vojaški poseg.

Magyarázza el katonai beavatkozásának okát!

18.3. Kako se je na vojno odzvala nasprotna velesila?

Hogyan reagált az ellentétes szuperhatalom a háborúra?

18.4. Opišite, kako se je končala vojna.

Írja le, hogyan ért véget a háború!

(4 točke/pont)

19. Po drugi svetovni vojni so se številne države osamosvojile izpod kolonialnega gospodstva. Pri reševanju si pomagajte s sliko 10 v barvni prilogi.

A második világháború után számos ország függetlenné vált a gyarmati uralomtól. A megoldáskeresésben legyen segítségül a Színes melléklet 10. sz. képe.

19.1. Navedite tri afriške države, ki so bile formalno samostojne že pred drugo svetovno vojno.

Nevezzen meg három afrikai országot, amelyek formálisan függetlenek voltak már a második világháború előtt!

19.2. Kdaj se je osamosvojilo največ afriških držav?

Mikor vált függetlenné a legtöbb afrikai ország?

(2 točki/pont)



20. Azijski in afriški voditelji so v drugi polovici 20. stoletja igrali čedalje pomembnejšo vlogo v svetu.

Az ázsiai és afrikai vezetők a 20. század második felében egyre fontosabb szerepet játszottak a világban.

Povežite države z njihovimi voditelji tako, da na črto pred imenom v levem stolpcu vpišete ustrezno črko iz desnega stolpca.

Párosítsa az országokat a vezetőjükkel úgy, hogy a jobb oldali oszlop betűjelét a bal oldali oszlop vonalára írja!

_____ Deng Xiaoping / Teng Hsziao-ping	A Severna Koreja / Észak-Korea
_____ Jawaharlal Nehru	B Egipt / Egyiptom
_____ Gamal Abdel Naser / Gamal Abden-Nasszer	C LR Kitajska / Kínai Népköztársaság
_____ Kim Il-sung / Kim Ir Szen	D Indija / India

(2 točki/pont)

21. Leta 1966 je Mao Zedong začel kitajsko kulturno revolucijo.

1966-ban Mao Ce-tung elindította Kína kulturális forradalmát.

„Kulturna revolucija“ je bila izredno oster in daljnosežen politični spopad [...]. Boj za oblast in za zmago ene politične linije je angažiral na stotine milijonov ljudi. [...] Tudi v kitajskih čistkah ni manjkalo nehumanih potez – od siljenja ljudi k fizičnemu delu, krutih metod prevzgoje, poslabšanja ali ogrožanja socialne eksistence, do primerov telesnega nasilja in celo ubojev.

(Vir: Stanič, J., 1980: Razpوتا komunizma, str. 211–212. Cankarjeva založba. Ljubljana)

- 21.1. Pojasnite, zakaj je Mao Zedong začel kulturno revolucijo.

Magyarázza el, miért indította el Mao Ce-tung a kulturális forradalmat!

- 21.2. Navedite tri načine, kako so Maovi privrženci obračunavali z domnevnimi nasprotniki.

Hogyan bántak el Mao követői a feltételezett ellenfeikkel? Nevezze meg ennek három módját!

(2 točki/pont)



22. Leta 1948 je v Palestini nastala judovska država Izrael.

1948-ban Palesztinában megalakult Izrael, a zsidó állam.

V prvih povojnih letih so britanske mandatne oblasti v Palestini poskušale zaježiti množično priseljevanje Judov ter tako ohraniti dobre odnose z arabskimi državami in svoj primat na Bližnjem vzhodu. Na drugi strani si je Sovjetska zveza prizadevala izriniti stare kolonialne sile s tega območja in je britansko nadvlado učinkovito spodkopavala s spodbujanjem ilegalnega priseljevanja Judov. [...] Novembra 1947 je Generalna skupščina OZN s tesno dvotretjinsko večino sprejela resolucijo o delitvi Palestine na judovski in arabski del. Pri tem sta bili ključni ameriška in sovjetska podpora [...].

(Vir: Režek, M.: Izraelska zveza. Tajni stiki med Jugoslavijo in Izraelom (1946–1990). Alternator: misliti znanost, 2. marec 2023, št. 9, <https://doi.org/10.3986/alternator.2023.09>)

22.1. Opišite odnos Velike Britanije do priseljevanja Judov v Palestino v prvih povojnih letih.

Írja le Nagy-Britannia hozzáállását a zsidó bevándorláshoz Palesztinába a háború utáni kezdeti években!

22.2. Opišite odnos Sovjetske zveze do nastajajoče judovske države.

Ismeresse a Szovjetunió hozzáállását a születendő zsidó államhoz!

22.3. Pojasnite, kaj se je zgodilo s Palestinci po nastanku Izraela.

Magyarázza el, mi történt a palesztinokkal Izrael létrehozása után!

(3 točke/pont)



23. V sedemdesetih letih so zahodne države zašle v gospodarsko krizo. Inflacija in brezposelnost sta naraščali, zato so postajali vse glasnejši zagovorniki ekonomskega (neo)liberalizma.

A hetvenes években a nyugati országok gazdasági válságba estek. Az infláció és a munkanélküliség nőtt, így egyre hangosabbak lettek a gazdasági (neo)liberalizmus szószólói.

Omenjeni kritiki so vztrajali, da bi bilo treba državo zadrževati kolikor mogoče stran od trga blaga in storitev. V lasti ne bi smela imeti proizvodjalnih sredstev, [...] prav tako ne bi smela določati cen oziroma dohodka. Po mnenju »neoliberalcev« bi bilo možno večji del storitev, ki jih trenutno zagotavlja država – zavarovanje, stanovanjska gradnja, pokojnine, zdravstvo, šolstvo – učinkoviteje ponujati znotraj zasebnega sektorja, državljani pa bi zanje plačevali iz dohodka, ki ne bi bil več usmerjen v javna sredstva.

(Vir: Judt, T., 2007: Povojna Evropa, 1945–2005, str. 617. Modrijan. Ljubljana)

Naštejte tri ukrepe, ki so jih zagovarjali privrženci ekonomskega (neo)liberalizma.

Soroljon fel három intézkedést, amelyet a gazdasági (neo)liberalizmus követői támogatnak!

(1 točka/pont)

24. Leta 1985 je generalni sekretar sovjetske komunistične partije postal Mihail Gorbačov. Nov odnos do držav vzhodnega bloka je napovedal na zasedanju Generalne skupščine OZN konec leta 1988, ko je dejal:

1985-ben Mihail Gorbacsov lett a Szovjet Kommunista Párt főtitkára. 1988 végén az ENSZ Közgyűlésén új hozzáállást jelentett be a keleti tömb országaival szemben, amikor azt mondta:

Jasna nam je tudi nujnost načela svobodne izbire. [...] Svoboda izbire je univerzalno načelo, pri katerem ne bi smelo biti izjem. Različnost družbenega razvoja posameznih držav postaja čedalje opaznejša značilnost teh procesov. To se nanaša tako na kapitalistični kot na socialistični sistem. [...] To objektivno dejstvo zahteva spoštovanje stališč drugega in strpnost, pripravljenost sprejemati drugačnost, ki ni nujno slaba ali sovražna, ter sposobnost, da se naučimo živeti drug ob drugem, medtem ko ostajamo različni in se ne strinjamo drug z drugim o vsaki zadevi.

(Vir: Address by Mikhail Gorbachev at the UN General Assembly Session, <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/address-mikhail-gorbachev-un-general-assembly-session-excerpts>. Pridobljeno: 8. 3. 2023.)

- 24.1. Opišite odnos Gorbačova do drugih držav vzhodnega bloka.

Írja le Gorbacsov hozzáállását a keleti tömb többi országához!



24.2. Opišite odnos, ki so ga imeli do držav vzhodnega bloka sovjetski voditelji pred njim.

Ismertesse azt a hozzáállást, amelyet a szovjet vezetők a keleti tömb országaival szemben tanúsítottak Gorbacsov előtt!

24.3. Pojasnite, kaj je želel Gorbačov doseči s perestrojko.

Magyarazza el, mit akart elérni Gorbacsov a peresztrojkával!

(3 točke/pont)

25. Na črto pred dogodkom vpišite ustrezno letnico: 1951, 1962, 1968, 1979, 1989, 1995.

Írja a megfelelő évszámot az esemény előtti vonalra: 1951, 1962, 1968, 1979, 1989, 1995!

_____ padec berlinskega zidu
A berlini fal leomlása

_____ ustanovitev Evropske skupnosti za premog in jeklo
az Európai Szén- és Acélközösség létrehozása

_____ praška pomlad
Prágai tavasz

_____ islamska revolucija v Iranu
Az iráni iszlám forradalom

_____ daytonski sporazum
a daytoni egyezmény

_____ kubanska raketna kriza
kubai rakétaválság

(3 točke/pont)



Prazna stran

Üres oldal



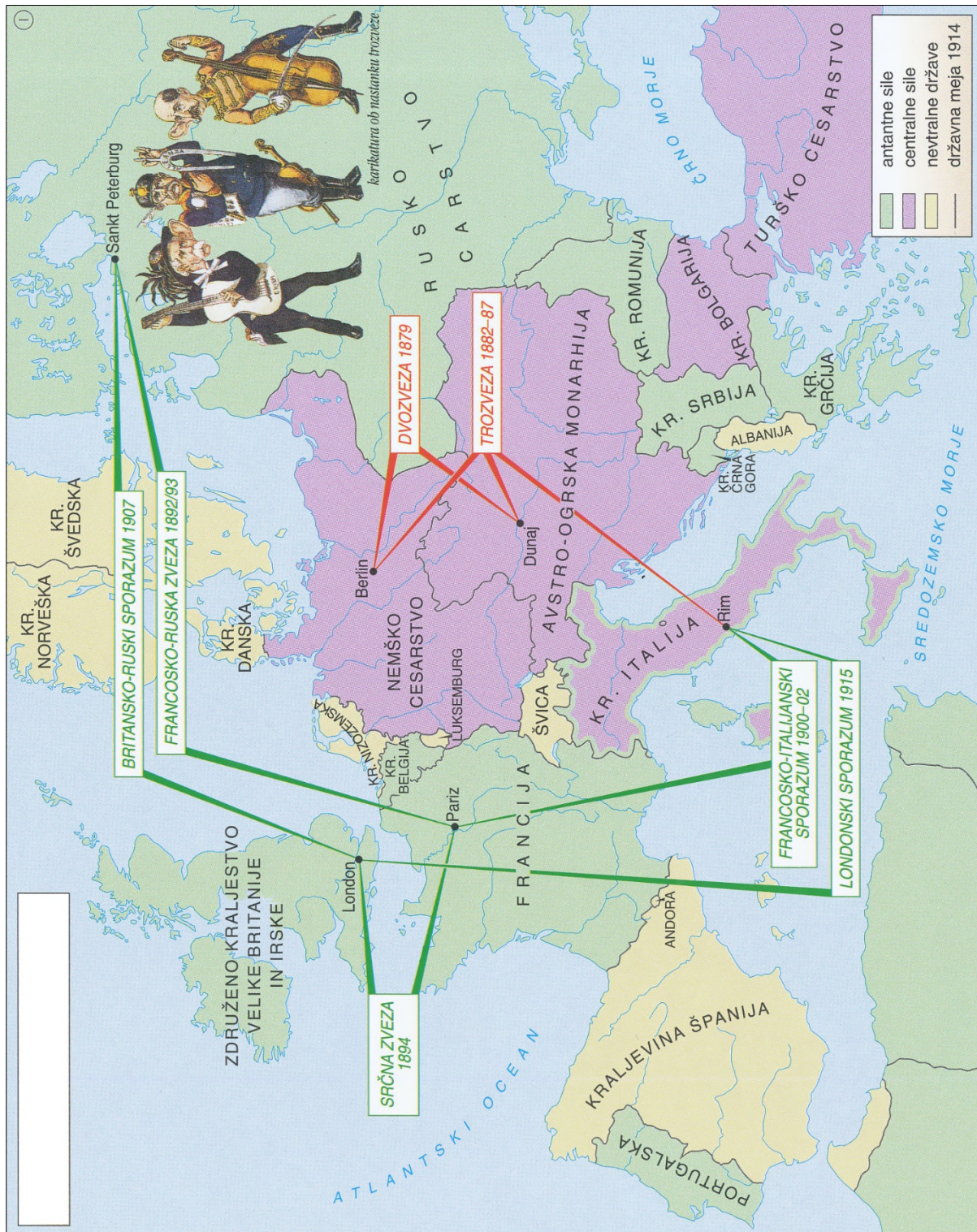
Prazna stran

Üres oldal



Prazna stran

Üres oldal

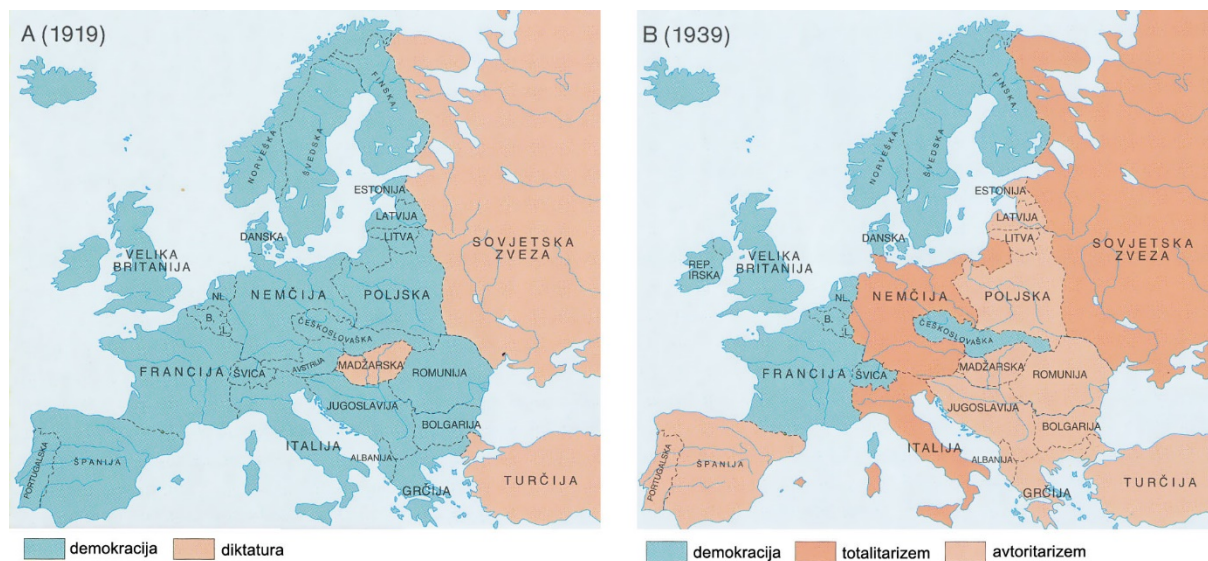
**Barvna priloga (k Izpitni poli 1) / Színes melléklet (az 1. feladatlaphoz)**

Slika 6 / 6. sz. kép: Antantne in centralne sile

(Vir: Mali zgodovinski atlas, str. 58. Modrijan, Ljubljana, 2007)



M 2 5 1 5 1 1 5 1 M 2 6



Slika 7 / 7. sz. kép: Politíchni sistemi v Evropi po prvi svetovni vojni (A) in tik pred drugo svetovno vojno (B)

(Vir: Gabrič, A., Režek, M., 2011: Zgodovina 4, str. 38. DZS. Ljubljana)



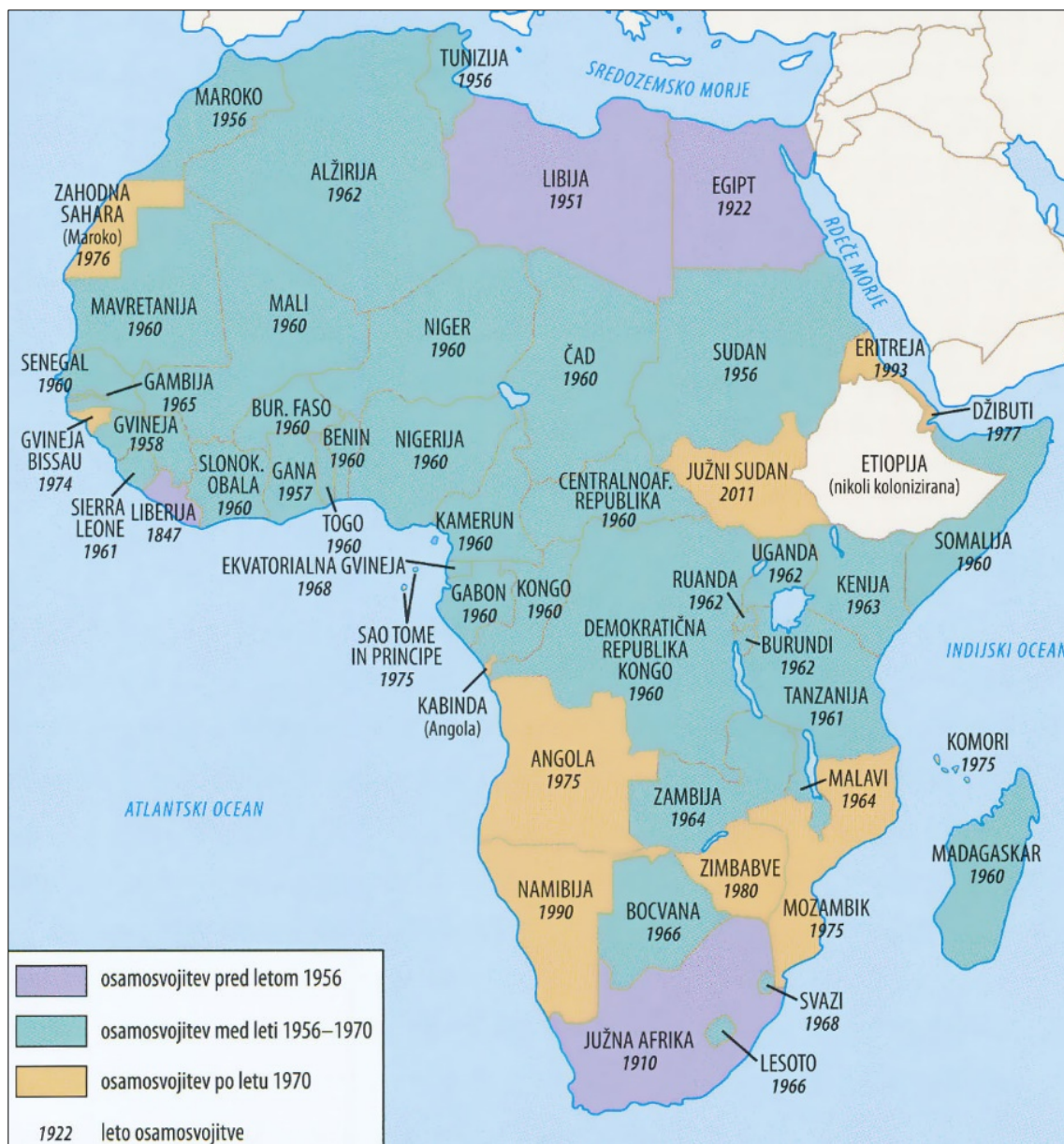
Slika 8 / 8. sz. kép: Nemške osvojitve pred začetkom druge svetovne vojne

(Vir: Gabrič, A., Režek, M., 2011: Zgodovina 4, str. 47. DZS. Ljubljana)



Slika 9 / 9. sz. kép: Evropa v hladni vojni

(Vir: Gabrič, A., Režek, M., 2011: Zgodovina 4, str. 86. DZS. Ljubljana)



Slika 10 / 10. sz. kép: Dekolonizacija Afrike

(Vir: Režek, M., in drugi, 2021: Zgodovina 4, str. 105. Mladinska knjiga. Ljubljana)